

Työvoiman kysynnästä ja poistumasta Matkailun klusterissa Varsinais-Suomi 2020-2030

Turun tutkimus- ja ennakointipalvelu

Juha Pusila

Varsinais-Suomen osaamisen tulevaisuutta ennakoimassa

Turku | Varsinais-Suomen liitto | Turun yliopisto | Kumppanuusfoorumi | Turun ammattikorkeakoulu | Novida | Yrittäjät Varsinais-Suomi | Turun Aikuiskoulutuskeskus | Raseko | Turun kauppakamari
Varsinais-Suomen ELY-keskus | TE-palvelut | Teknologiakampus Turku | Terveyskampus Turku | Salon seudun koulutuskuntayhtymä | Yrityssalo Oy

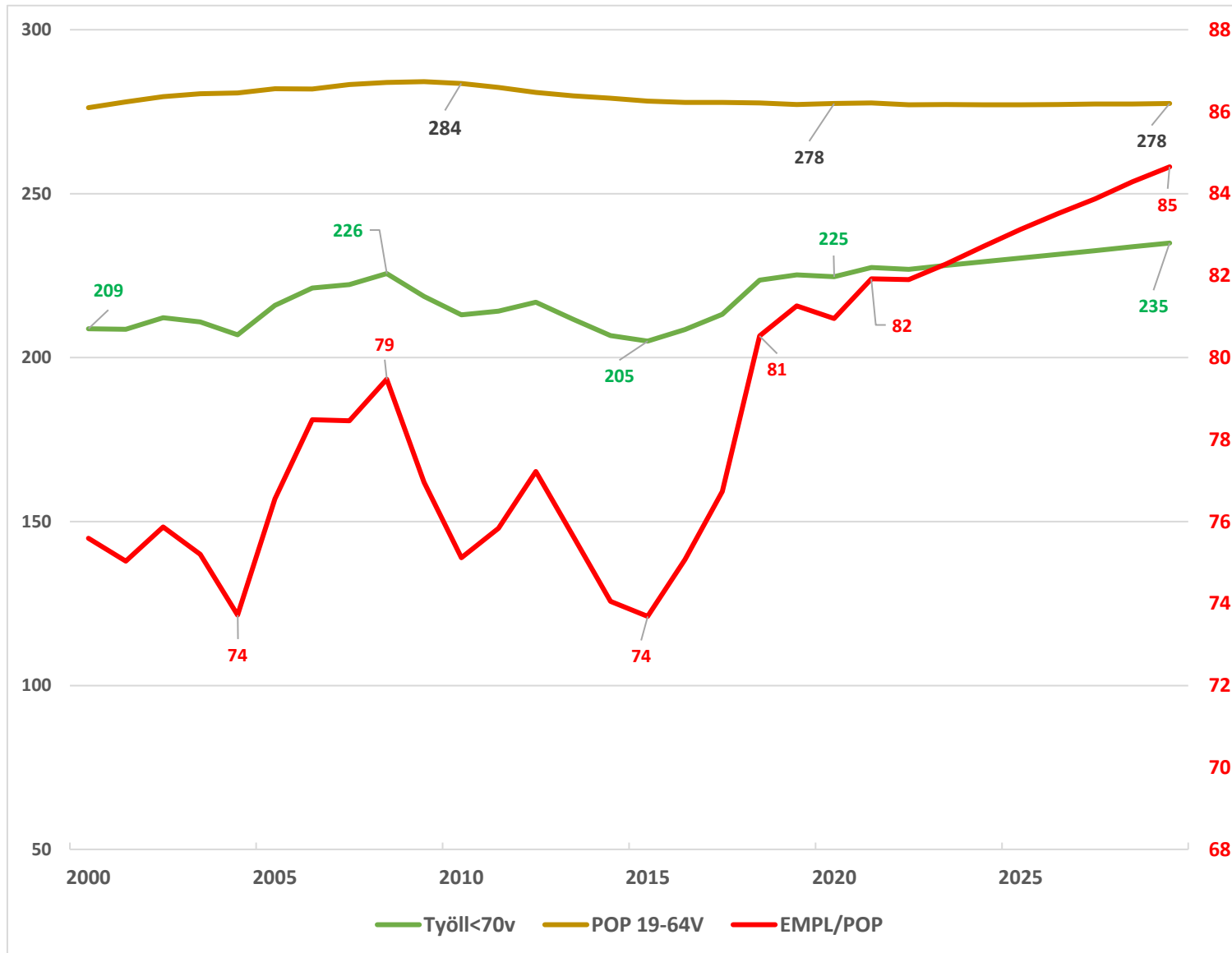
Taustaksi

- Ennakointiakatemia tilasi tammikuussa 2022 kartoituksen aiheesta Osaajatarve Varsinais-Suomessa 2030
- Lähtökohtina EA-klusterien rakenne ja kehitys sekä OPH:n, PTT:n ja TEM:n raportteja työvoiman ja osaajien tarpeesta 2020- ja 2030-luvuilla
- Määrällistä ennakointia: käytetty Työssäkäyntitilaston tietoja, erityisesti 2019 ikärakennetilastoja ammatin, toimialan ja koulutusasteen mukaan
- Keskiössä tilanne Varsinais-Suomessa, mutta myös vertailua koko maan tilanteeseen

Varsinais-Suomen asemasta

- Varsinais-Suomi on osa lounaista kasvukolmiota (HKI - TRE - TKU), jonne kasvu on suurelta osin kohdistunut ja kohdistuu jatkossakin
- Työllisyysaste on alueella perinteisesti koko maan kakkossijalla Uudenmaan jälkeen (Varsinais-Suomessa on nyt saavutettu 75%)
- Väestökehityksessä V-S on jäänyt Pirkanmaasta ja Uudestamaasta
- Varsinais-Suomi on väestökehityksessä jakautunut kahtia, kun Turun seudulla työikäinen väestö kasvaa ja muualla vähenee
 - Maahan- ja maassamuuton voittaja-alue
 - Maahanmuuttajataustaiset potentiaaltehtäjänä

Työikäisten määrä ja poistuma sekä työllisten osuus työikäisistä Varsinais-Suomi: toteuma 2000-2021 ja ennuste vuosille 2022-2029

Työikäinen väestö (POP 19-64v) ei vähene Varsinais-Suomessa 2020-luvulla
 - poikkeuksellista sillä yleensä määrä vähenee
 - kasvu keskittyy Turun seudulle

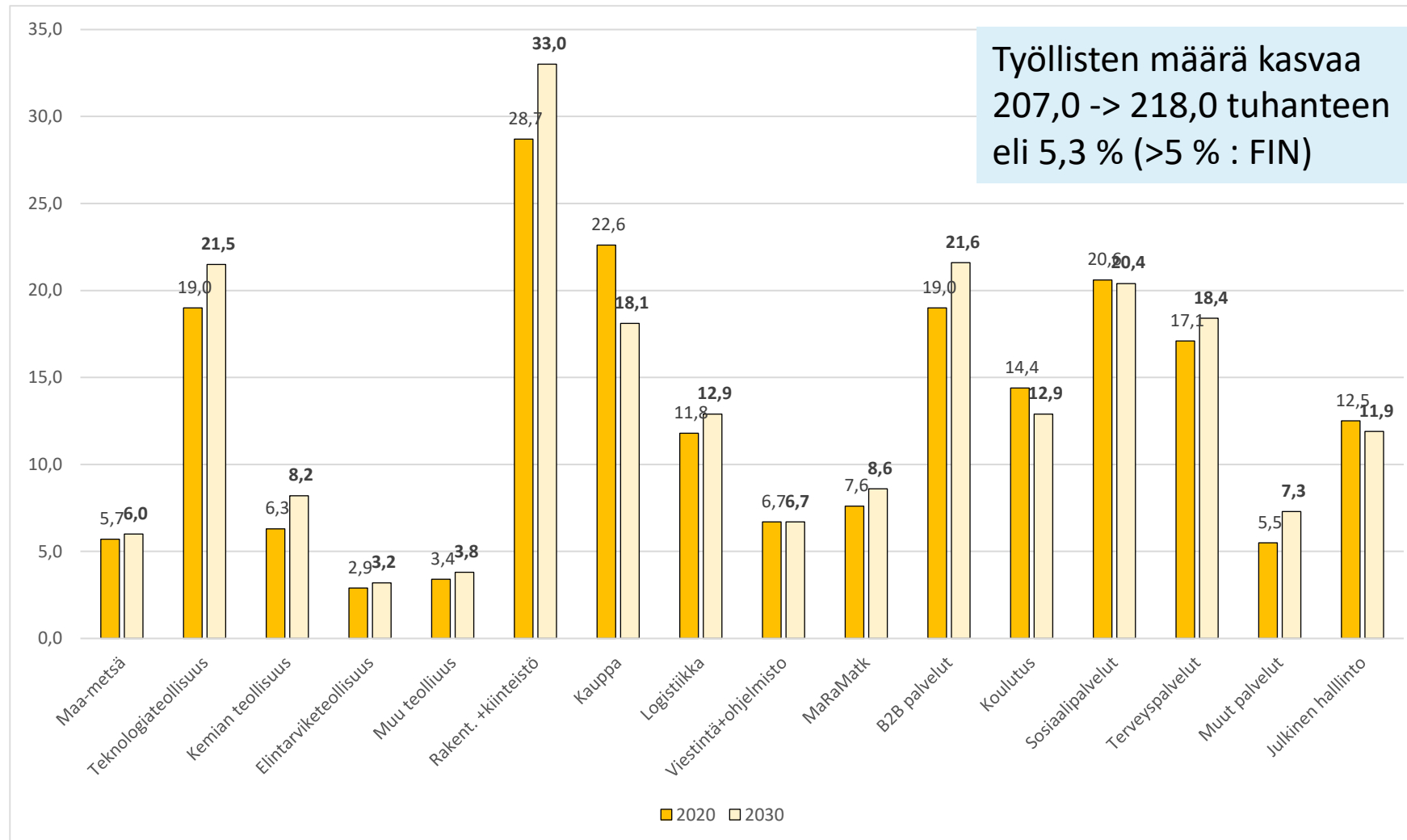
Työllisten (Työll<70v) määrän arvioidaan kasvavan 2020-luvulla n. 5 % eli keskimäärin runsaat 1 000 työllistä vuodessa

Työllisten osuus työikäisistä (EMPL/POP) kasvaa 3 % eli 85 prosenttiin. Kasvuvauhti ei ole poikkeuksellisen suurta verrattuna tilanteisiin 2000- ja 2010-luvuilla

Tilanne on toki muuttumassa aiempaa haasteellisemmaksi, sillä jo vuonna 2018 osuus kohosi aiempaa 2000-luvun huippua (2008) korkeammalle tasolle. Osuus on kasvanut edelleen ja kasvaa ennusteessakin, mutta hitaampaa tahtia kuin parina aiempaa vuosikymmenenä.

Lähteet: Tilastokeskus:
 työvoimatutkimus, väestötilastot (2000-2021 ja väestöennuste; työllisten määrän ennuste - JP

Työllisten määrä 2020-2030, Varsinais-Suomi

Työllisten määrä kasvaa
207,0 -> 218,0 tuhanteen
eli 5,3 % (>5 % : FIN)

Tässä on sovellettu OPH:n
toimialaluokitusta (33 alaa)

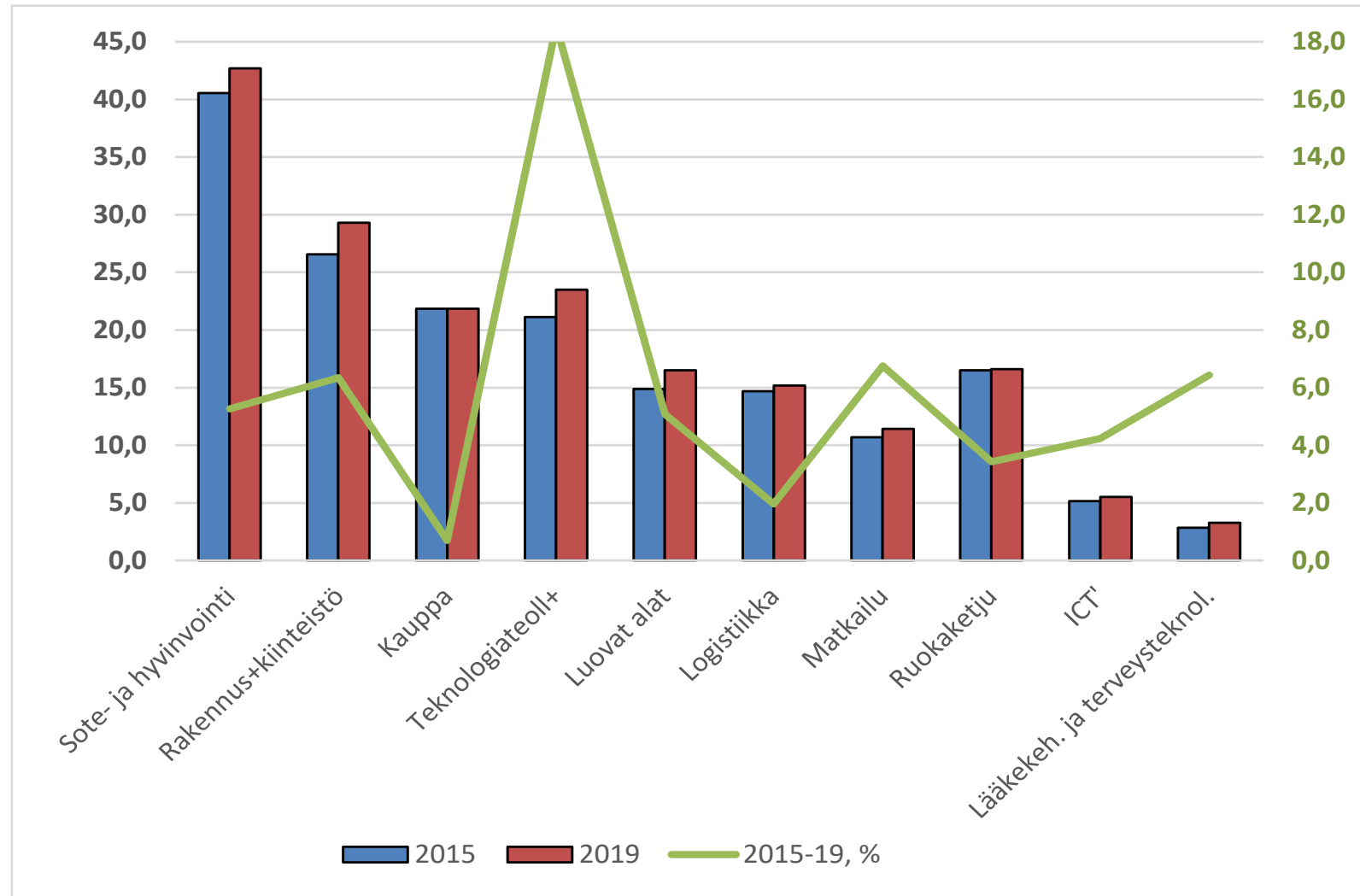
Alojen kasvukertoimet:
OPH 2019 ja PTT 2021

Kasvua teollisuudessa ja
palveluissa – suurinta
kuitenkin rakennus- ja
kiinteistöalalla

Julksen hallinnon, kaupan
ja koulutusaloilla työllisten
määrä vähenee.

Lähteet: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto; ennuste - JP

Työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2015 ja 2019 sekä kasvuprosentti, Varsinais-Suomi

Työpaikkojen määrä kasvoi 5,6 % vuosina 2015-2019.

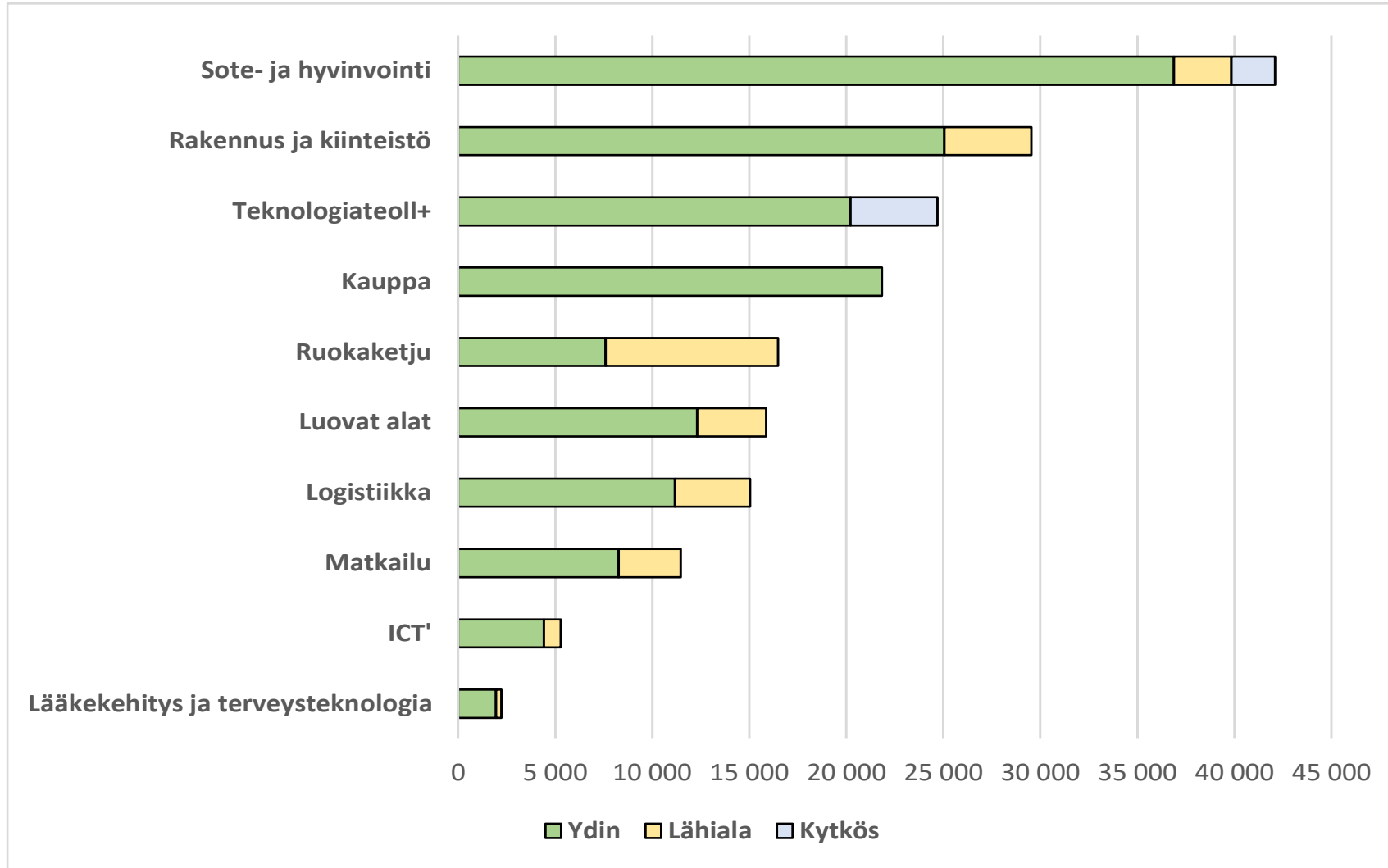
EA-klustereista ripeintä kasvu oli Teknologioteollisuudessa (19%).

- Aloista syvimmässä aallonpohjassa vuonna 2015, jolloin kaikki alat olivat 2010-luvun syvimmässä kuopassa

Keskimääräistä nopeampaa kasvu oli myös Rakennus ja kiinteistö-, Matkailu- sekä Lääkekehitys- ja Terveysteknologia -aloilla.

Klusterit on muodostettu toimialan mukaan. Näin seuraavissakin dioissa ellei toisin mainita.

EA-klusterien työpaikat Varsinais-Suomessa

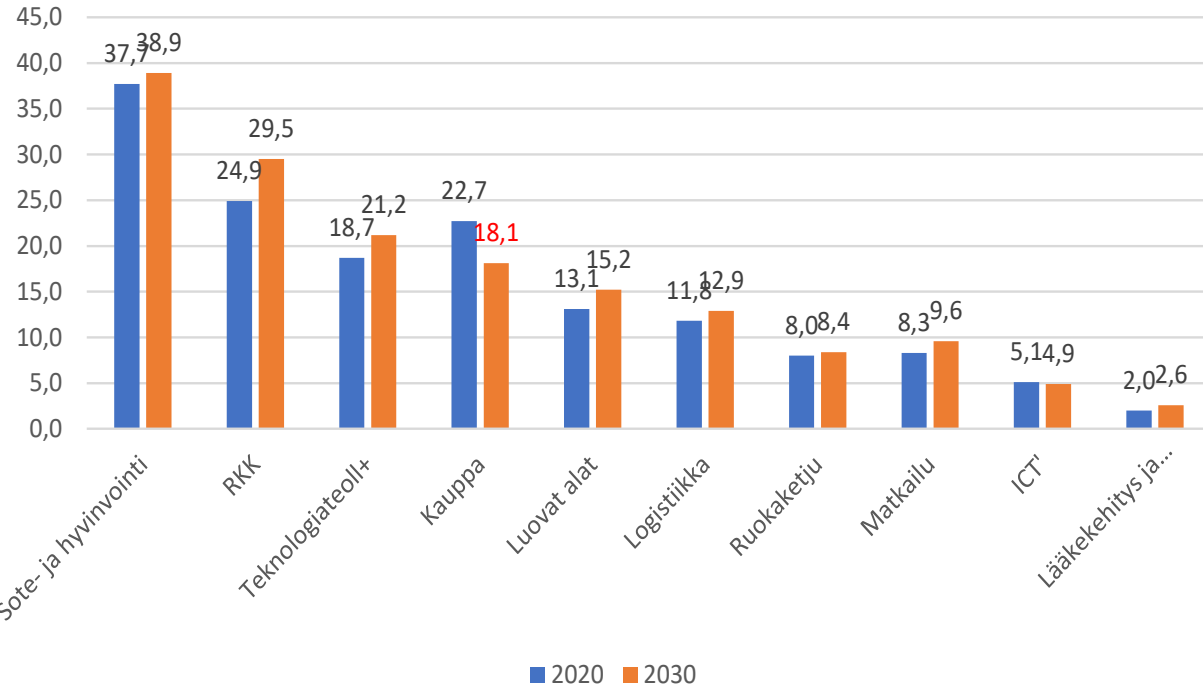
Klusterissa on 2-3 osaa:
Ydin: alat, jotka ovat selkeästi juuri ko. toimintaa
Lähiala: alat, joista suuri osa on ko. toimintaa
Kytkös: alat, joista merkittävä osa on ko. toimintaa

Huom! Yksittäinen toimiala voi kuulua useampaan klusteriin

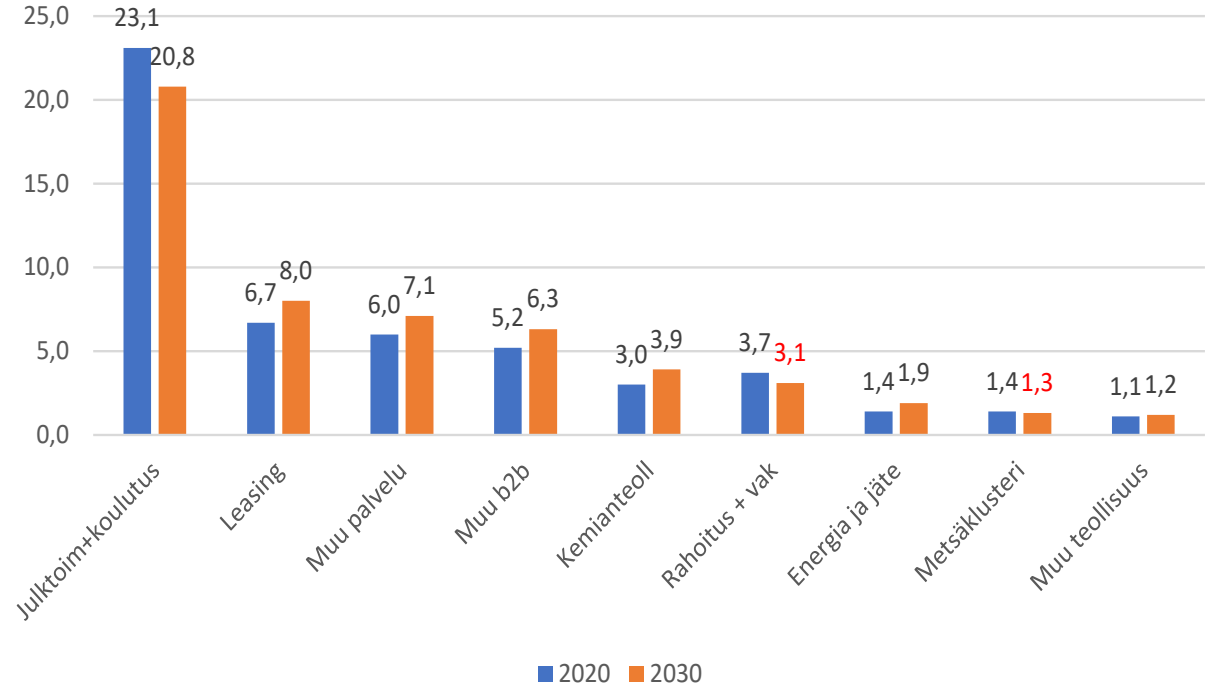
Eli eri klusterien työpaikkoja EI voi suoraan laskea yhteen

Varsinais-Suomessa työpaikoista kuuluu johonkin klusteriin n. 150 000 eli 75% kaikista työpaikoista

Työllisten määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

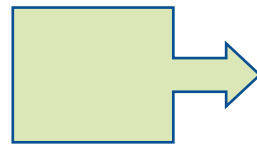
Työllisten määrä muilla aloilla 2020-2030, Varsinais-Suomi

Toimialatietojen perusteella tehty ennusteita – työllisten määrä kasvaa 5% 2020-luvulla (n. 11 000 hlöllä V-S). Kasvu jakautuu eri aloille yo. kuvioiden mukaisesti.

Uusien osaajien tarve 2020-luvulla tulee olemaan myös Varsinais-Suomessa haaste:

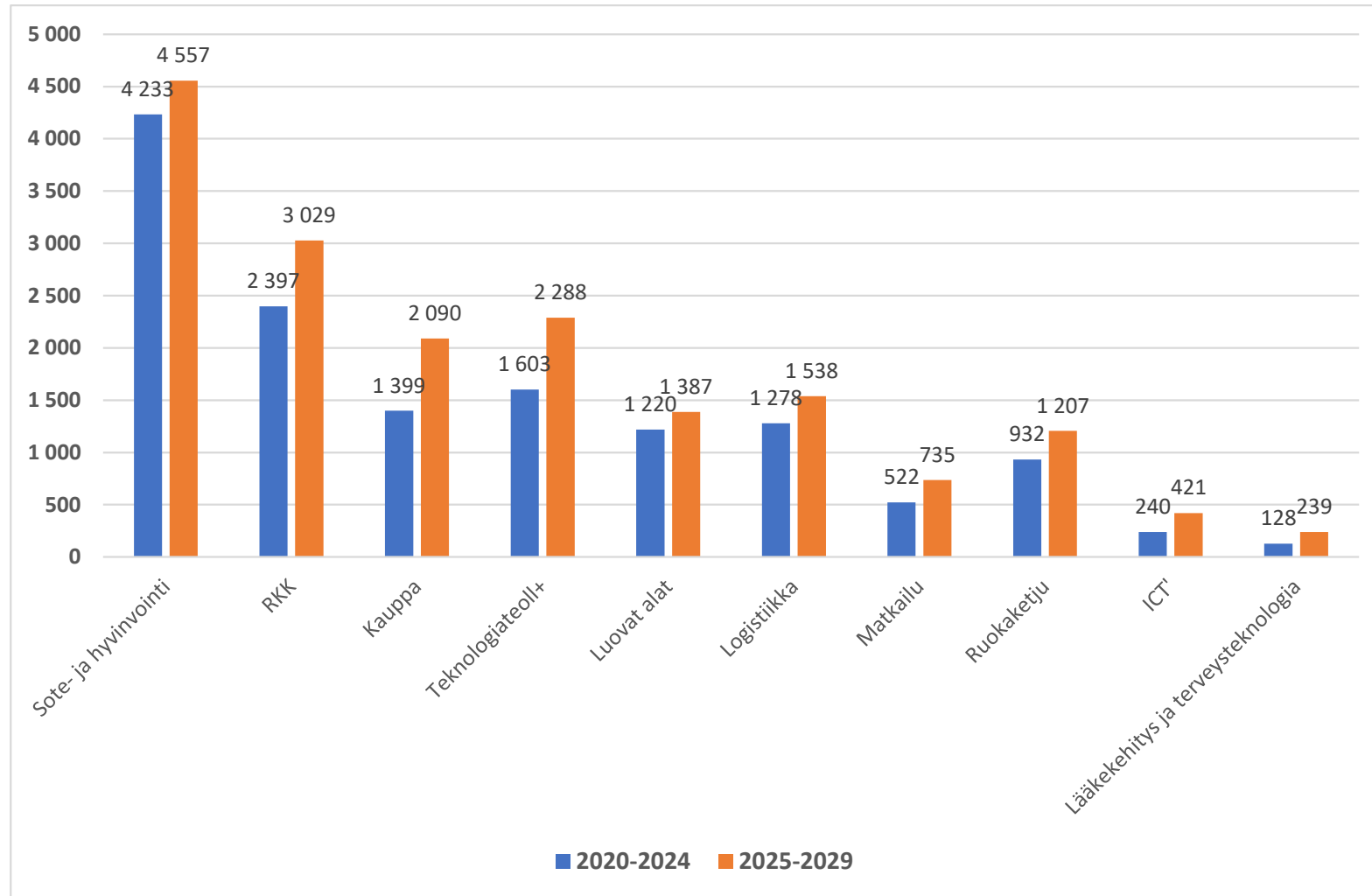
- Työpaikkojen kokonaismäärän kasvu : 11 000
- Poistuma työelämästä ikä-eläkkeelle: 45 000
- Poistuma työkyvyttömyyseläkkeelle: 8 000

eli n. **6 500 uutta osaajaa** vuodessa

Työvoiman tarjonnan muutoksesta - poistuma työstä eläkkeelle 2020-luvulla

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain vuosina 2020-24 ja 2025-29

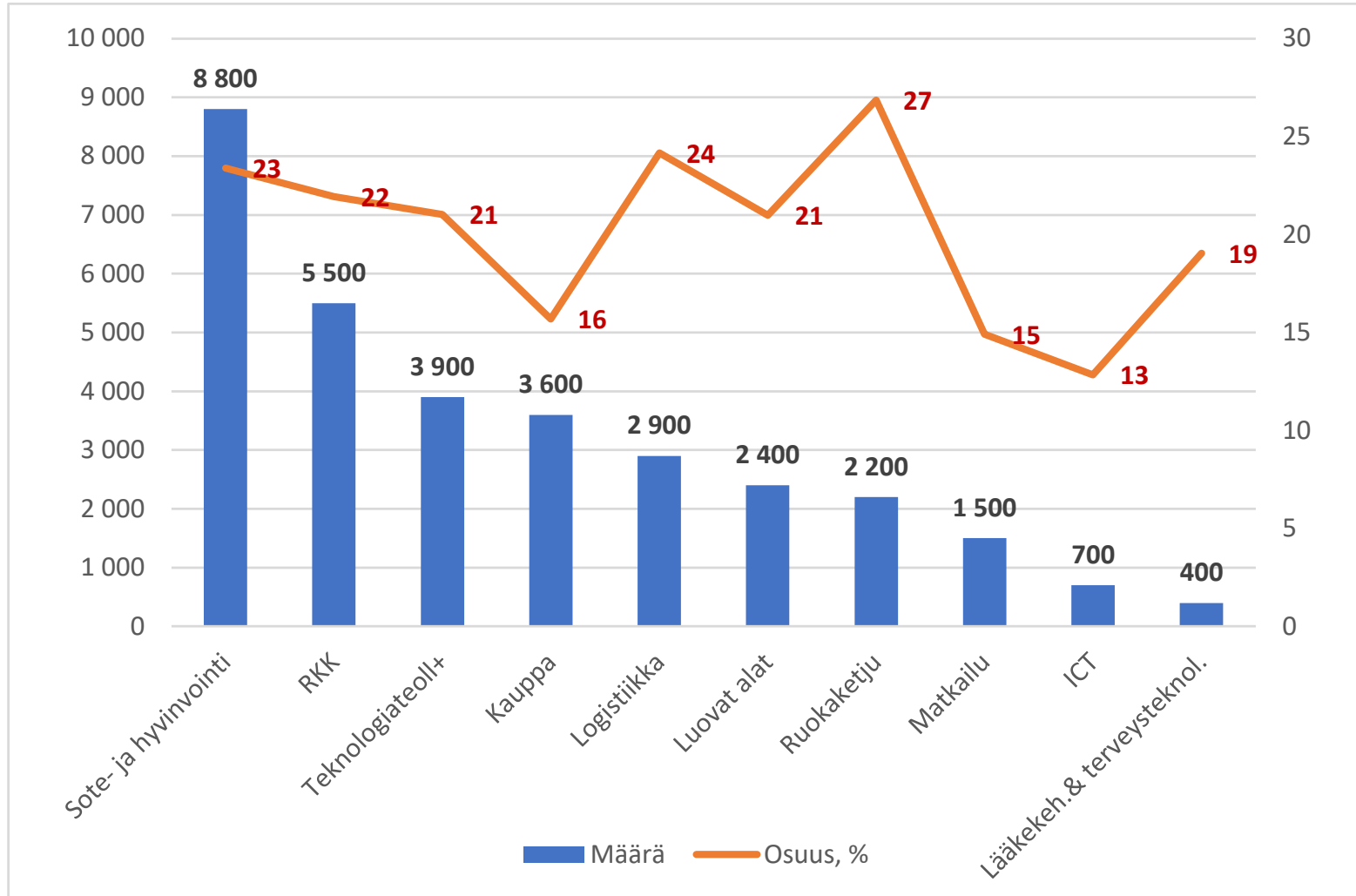

Poistuman volyymi on yleisesti 2020-luvun loppupuolella alkupuolta suurempi.

Poistuman volyymi riippuu klusterin työpaikkojen koko määrästä.

Työllisten ikärakenne ei poikkea klusterien välillä niin paljon, että poistumien suurusjärjestys vaihtuisi merkittävästi. Eroja toki löytyy.

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain 2020-29, ja sen osuus (%) klusterin nykyisistä työpaikoista

Poistuman suuruus (%) on koko maan vastaavaa pienempi

- Matkailualalla
- Luovat alat -ryhmässä
- Kaupan alalla

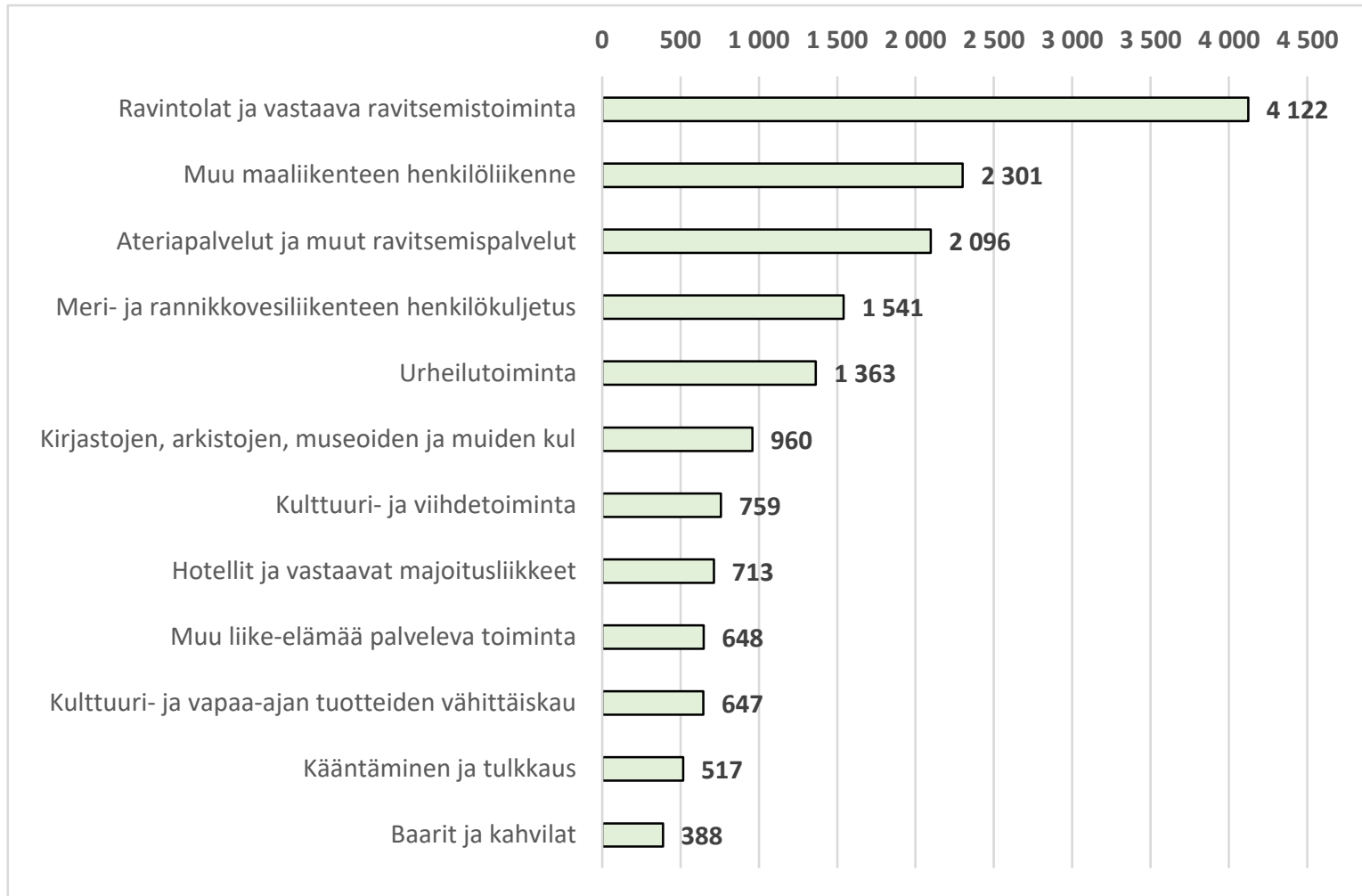
Mutta määrältään suuria poistumat ovat eniten työllistävillä aloilla

- Sote-alalla
- Rakentamis- ja kiinteistöalalla
- Teknologiateollisuus+ssa
- Kaupan alalla

Karkeasti voidaan sanoa, että tieto tästä poistuman osuudesta kuvastaa poistuman merkitystä yritysten toiminnan kannalta.

Poistuman volyyymi taas yleensä kertoo haasteen suuruudesta koulutus- ja elinkeinojen kehittämisorganisaatioiden näkökulmasta.

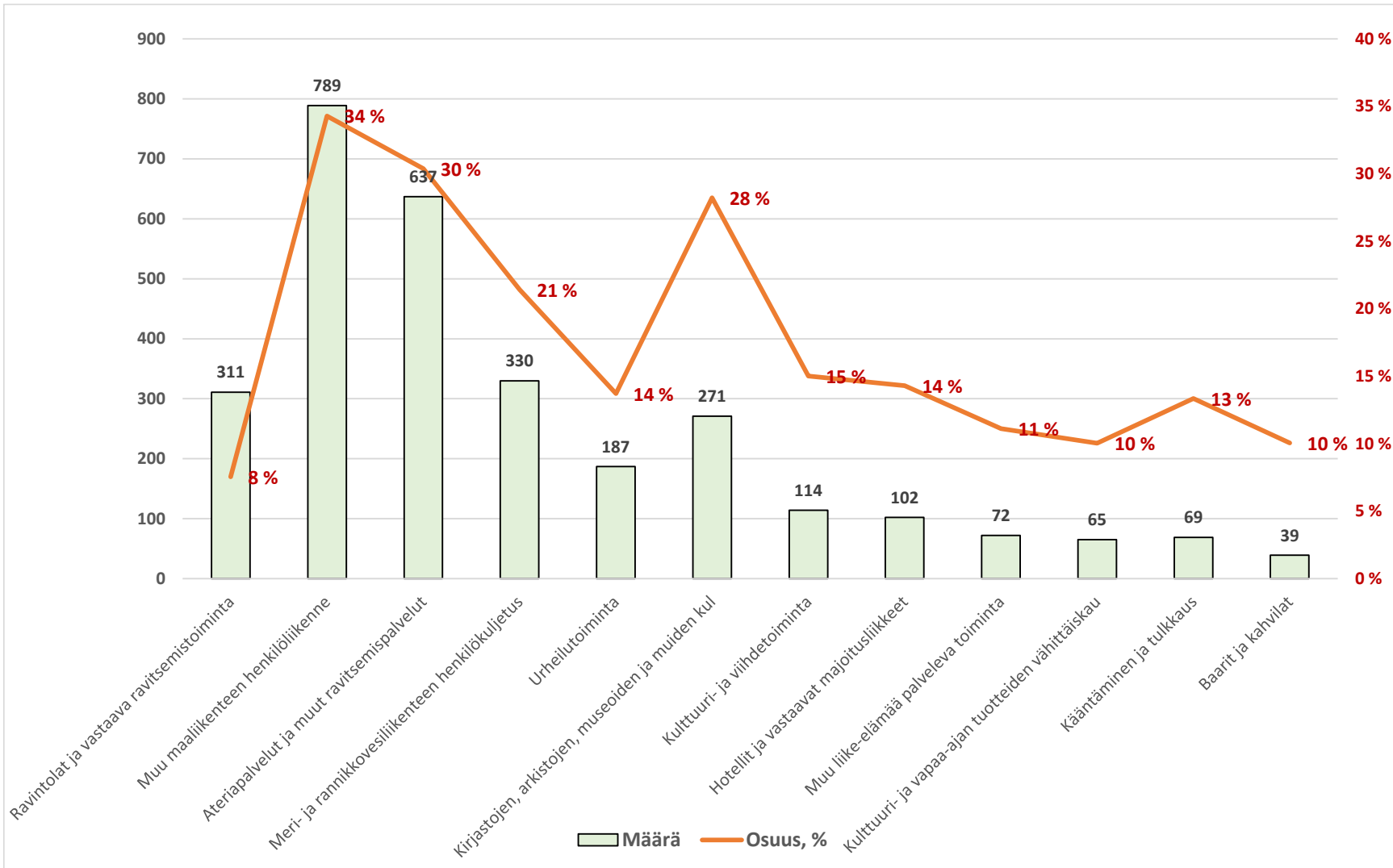
Matkailun suurimmat toimialat TOP12, Varsinais-Suomi

Työpaikkojen määrällä mitattuna suurimpia (TOP12) Matkailun klusteriin kuuluvia aloja ovat

- Ravintolat
- Maaliikenteen henkilöliikenne
- Vesiliikenteen henkilökuljetus

Poistuma 2020-luvulla Matkailu-klusterin sisäisillä toimialoilla, Varsinais-Suomi

Poistuma on **määrällisesti** suurinta aloilla, jotka ovat myös suurimpia työllistäjiä

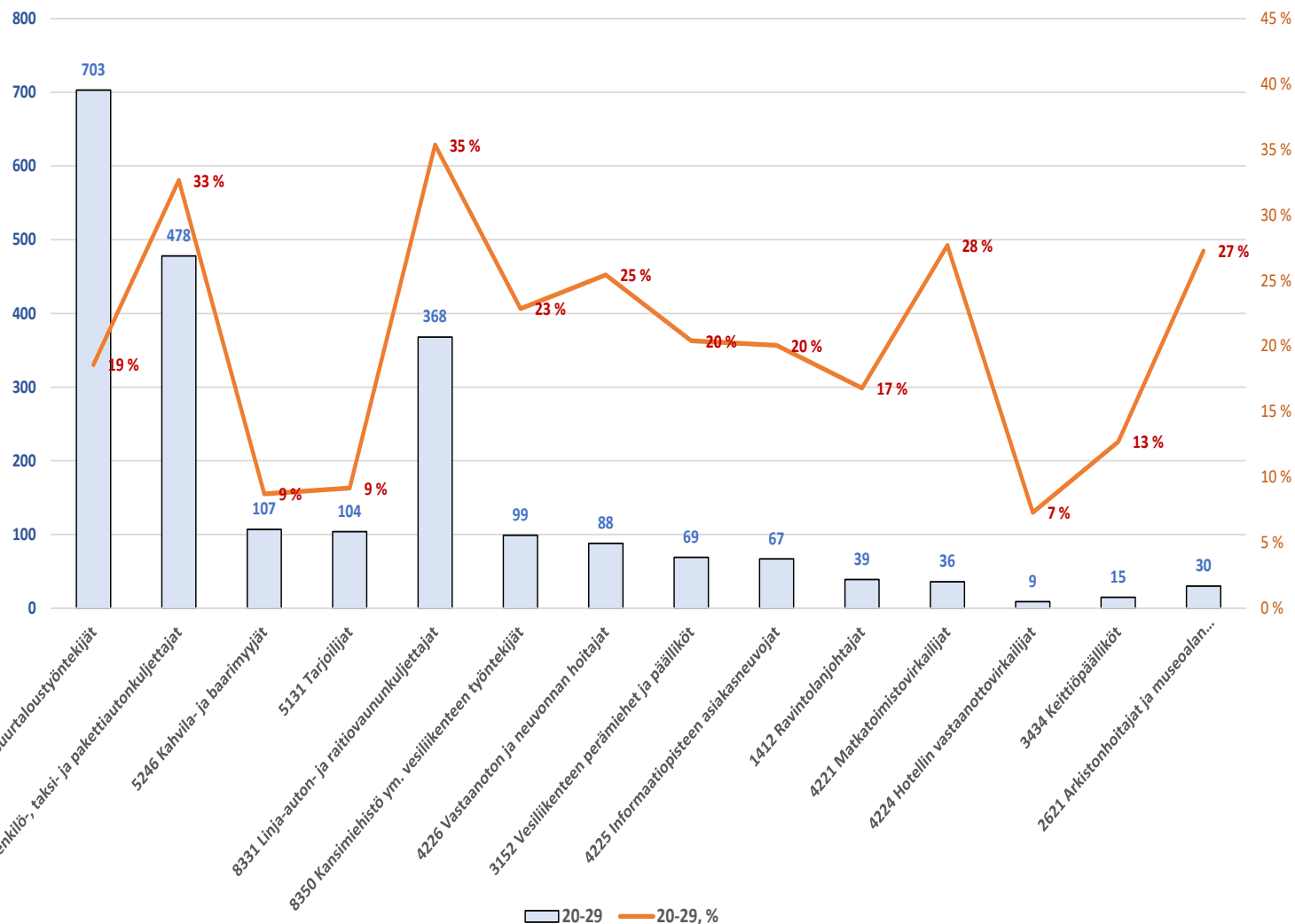
- Ravitsemuspalvelut
- Henkilökuljetus autoilla
- Henkilökuljetus merellä

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on merkittäväntä

- Suurimmilla aloilla (ks. edellä)
- Museoalalla

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on alle klusterin keskiarvon (19 %) muilla kun mainituilla suurilla aloilla.

Poistuman suuruus muutamissa ammateissa (hlöä) Matkailun aloilla 2020-29 ja sen osuus (%) nykyisin vastaavissa tehtävissä toimivista

2020-luvulla poistuman osuus ammatin nykyisistä työpaikoista vaihtelee 7-35 %:n välillä eli vaihtelu on suurempaa kuin yleensä klustereissa ammattien välillä

Poistuma 20-luvulla on kaikkiaan noin 2 500 hlöä.

Poistuma on määrällisesti suurinta ammateissa, jotka ovat suurimpia työllistäjiä Matkailussa

- Keittiötyöt
- Autonkuljettajat
- Tarjoilutehtävät

Poistuman osuus alan työpaikoista on suurin

- Eril. autojen kuljettajat
- Matkatoimistovirkailijat
- Museotyö

Huom! Ammatinimikkeet tilastoista. Niiden sisällön selvittämisessä on ammattikoodista apua (mitä ammatteja ja tehtäviä nimikkeeseen sisältyy).

Poistuma muutamissa ammateissa 2020-luvulla Matkailun klusterin aloilla, ja sen osuus nykyisin ko. tehtävissä toimivista (%)

!! Ammatista tarkin tieto - koodi nelinumeroinen!!	20-29	20-29, %
5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	703	19 %
8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	478	33 %
5246 Kahvila- ja baarimyyjät	107	9 %
5131 Tarjoilijat	104	9 %
8331 Linja-auton- ja raitiovaunukuljettajat	368	35 %
8350 Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät	99	23 %
4226 Vastaanoton ja neuvonnan hoitajat	88	25 %
3152 Vesiliikenteen perämiehet ja päälliköt	69	20 %
4225 Informaatiopisteen asiakasneuvojat	67	20 %
1412 Ravintolanjohtajat	39	17 %
4221 Matkatoimistovirkailijat	36	28 %
4224 Hotellin vastaanottovirkailijat	9	7 %
3434 Keittiöpäälliköt	15	13 %
2621 Arkistonhoitajat ja museoalan erityisasiantuntijat	30	27 %
5132 Baarimestarit	5	5 %
3435 Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat	11	11 %
3151 Laivojen konepäälliköt ja -mestarit	35	41 %
5111 Lentoemännät, purserit ym.	8	12 %
1431 Urheilu-, vapaa-aika- ja kulttuurikeskusten johtajat	11	17 %
3153 Lentokapteenit ja -perämiehet	7	13 %
3332 Konferenssi- ja tapahtumajärjestäjät	8	15 %
5113 Matkaoppaat	4	8 %
3433 Gallerioiden, museoiden ja kirjastojen tekniset työntekijät	12	24 %
9122 Ajoneuvojen pesijät	2	4 %
8311 Veturinkuljettajat	3	6 %
5112 Konduktöörit, lipuntarkastajat ym.	11	26 %
1411 Hotellinjohtajat	11	35 %
8312 Jarru-, turvalaite- ja vaihdetyöntekijät	2	14 %
3154 Lennonjohtajat	3	27 %
7232 Lentokoneasentajat ja -korjaajat	3	38 %

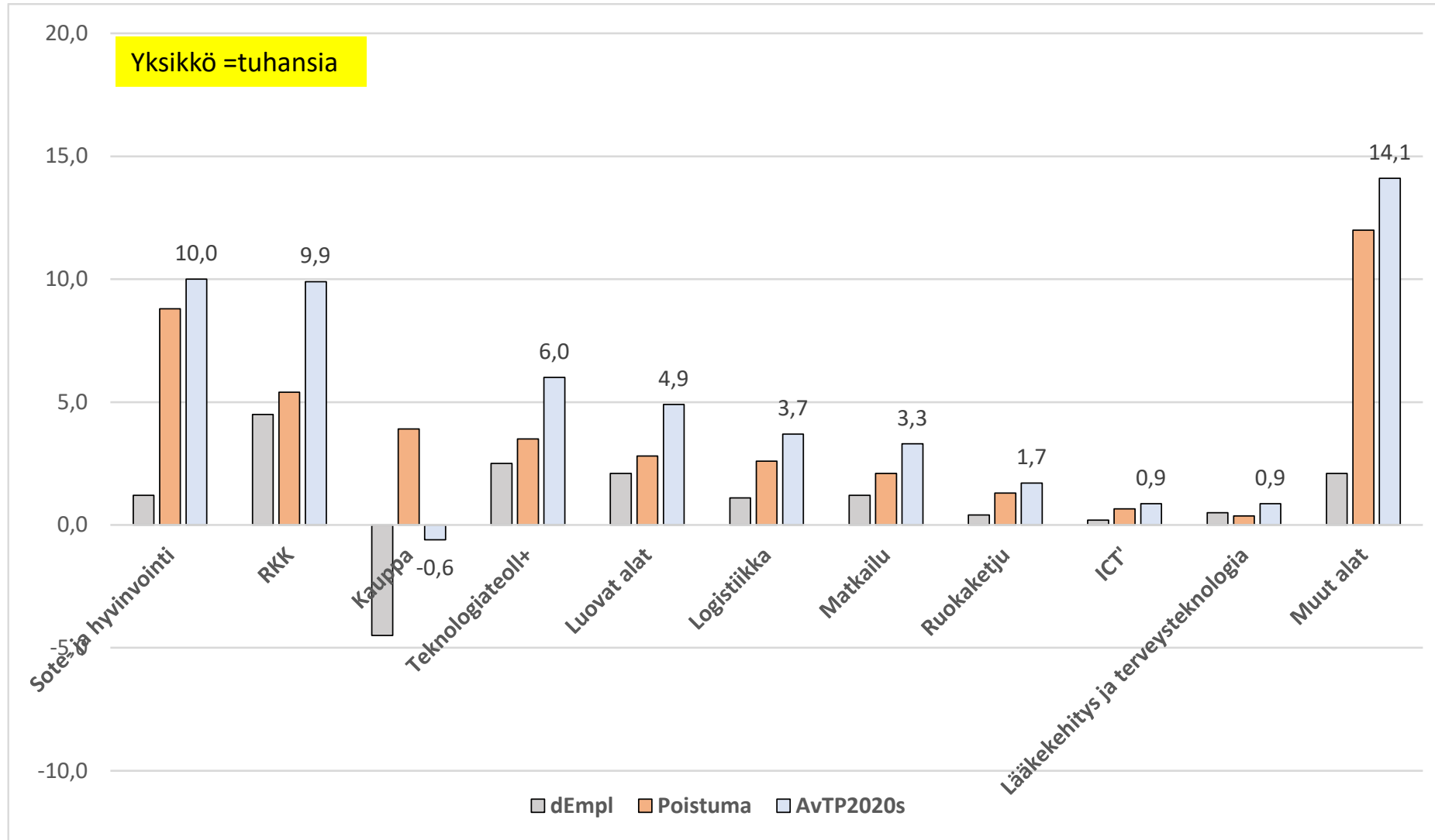
Vastaavat tiedot kuin edellisessä kuviossa eli tarkimmalla ammattitiedolla (koodi 4-numeroinen).

Poistuma on suurta ravitsemisalan ja autonkuljettajien ammateissa.

Klusteria on siis mahdollista tarkastella vaikka kaikissa siihen kuuluvissa ammateissa.

Huom! Amatit on ryhmitelty ko. ammatin työpaikkojen määrän mukaan (suurin->pienin)

Avautuvien työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

Tässä asetelmassa on työvoiman tarve 20-luvulla jaettu kahteen komponenttiin:

- i. Työpaikkojen määrän muutos
- ii. Eläkepoistuma

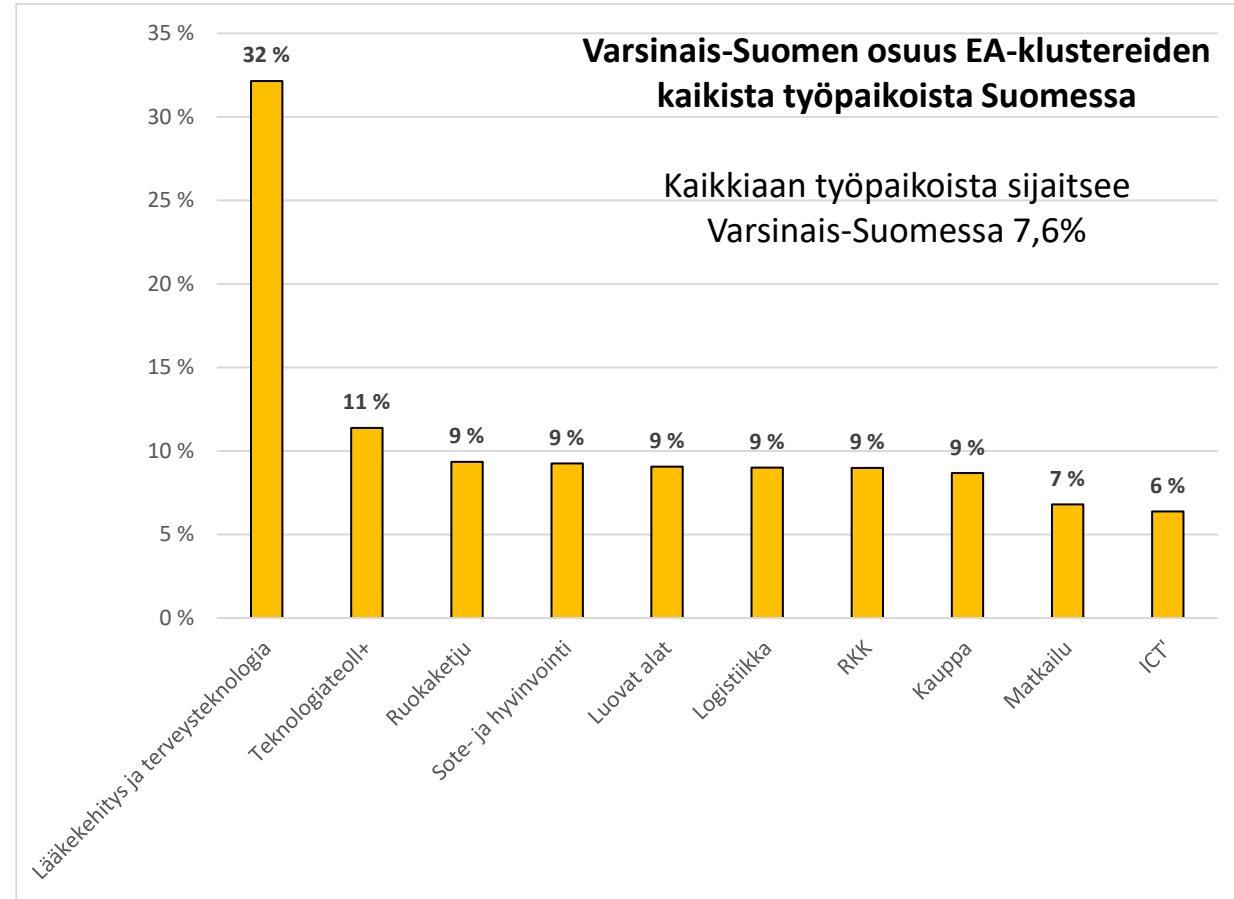
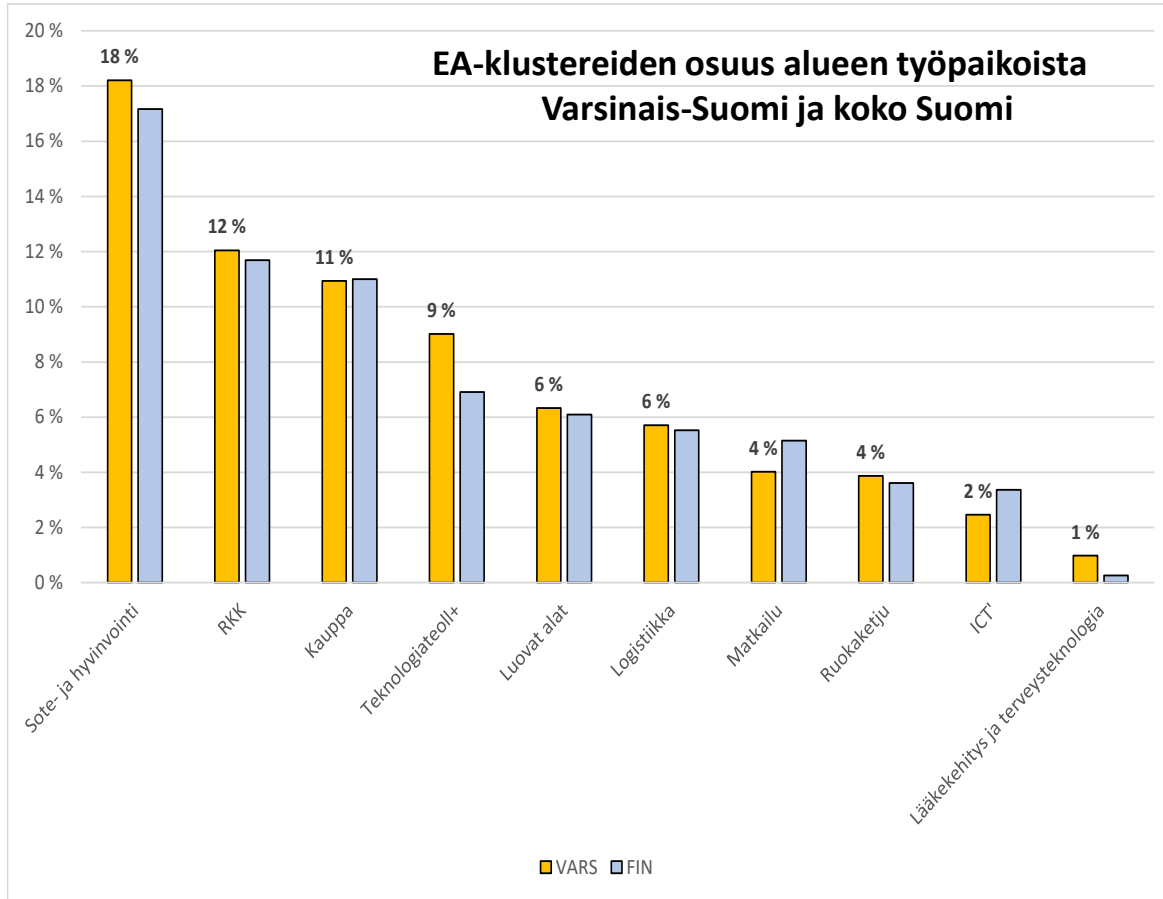
Kauppa-alalla työpaikkojen määrä vähenee, mutta poistuma kompensoi vahvasti tätä määrällistä muutosta. Näin tapahtuu myös mm. Julkisen hallinnon ja Koulutuksen aloilla.

Muissa klustereissa työpaikkojen määrä kasvaa vaihtelevasti ja se lisää työvoiman kysyntää poistuman ohella.

Taustatietoja klusterista ja niiden toimintaympäristöstä

- klusterien osuudet työpaikoista ja tuotannosta vertailu V-S+FI
 - työttömien määrä per klusteri (t-aste)
 - työttömien ikärakenne (karkea) per klusteri
 - työttömien koulutustausta per klusteri
- työvoiman kysyntä ja sen painottuminen eri aloille viime vuosina

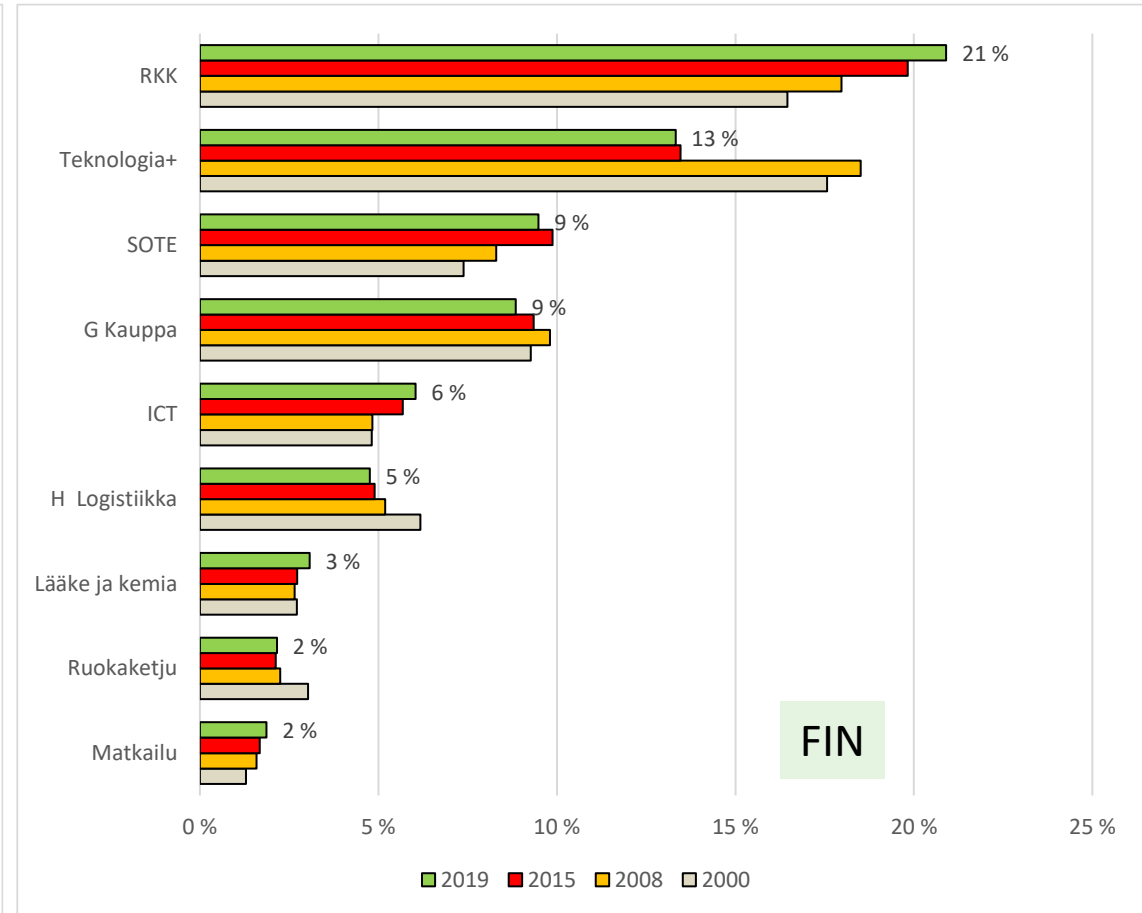
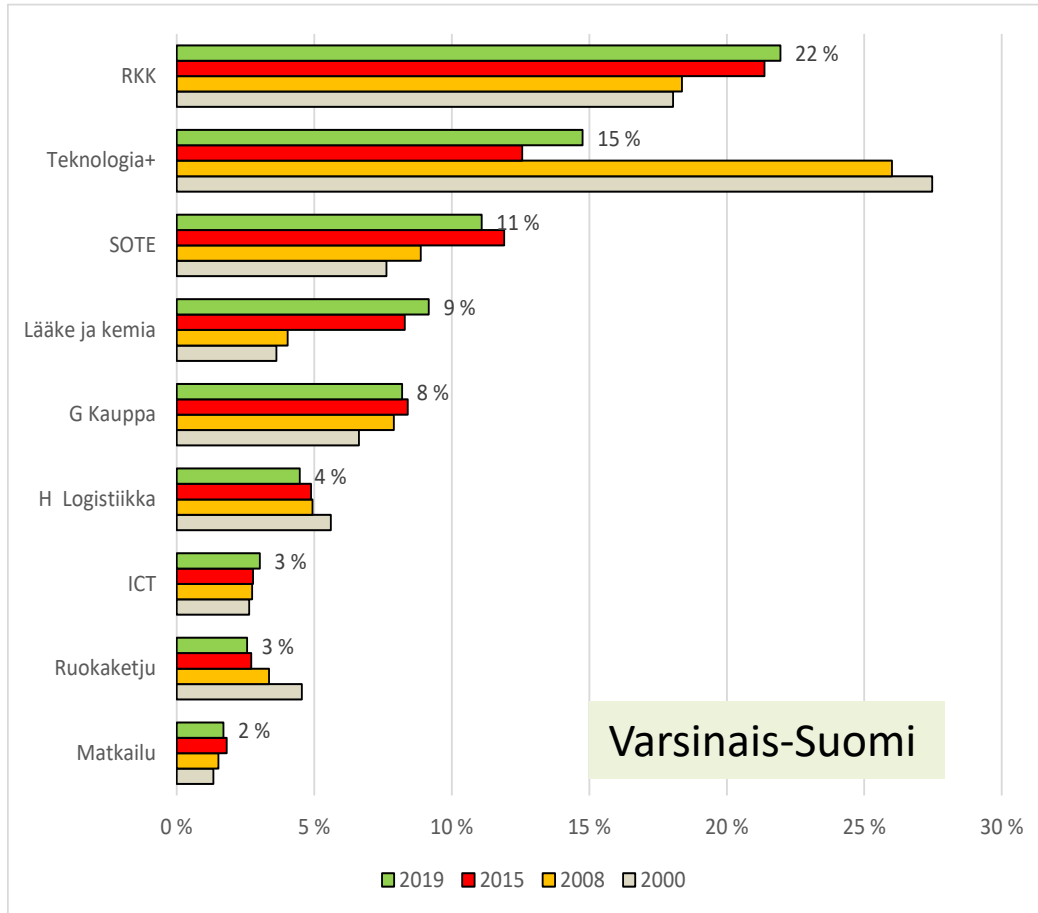
EA-klustereiden painoarvo #1, työpaikat

Varsinais-Suomen ja koko maan osuudet klusterien työpaikoista ovat useimmiten koko lailla samalla tasolla. Varsinais-Suomessa vahvoja aloja ovat Sote ja hyvinvointi-, Teknologiaeollisuus- sekä Lääkekehitys- ja Terveysteknologia-alat. Työpaikkojen osuudella tarkasteluna Matkailu- ja ICT-alat työllistävät (suhteellisesti) vähemmän kuin Suomessa yleensä.

EA-klustereiden* painoarvo #2, alueen tuotantorakenne

* käytetty karkeampaa (2 numeroa) toimialatietoa kuin muissa kuvioissa. Vähentää MM. ruokaketjun ja matkailun tuotantoa

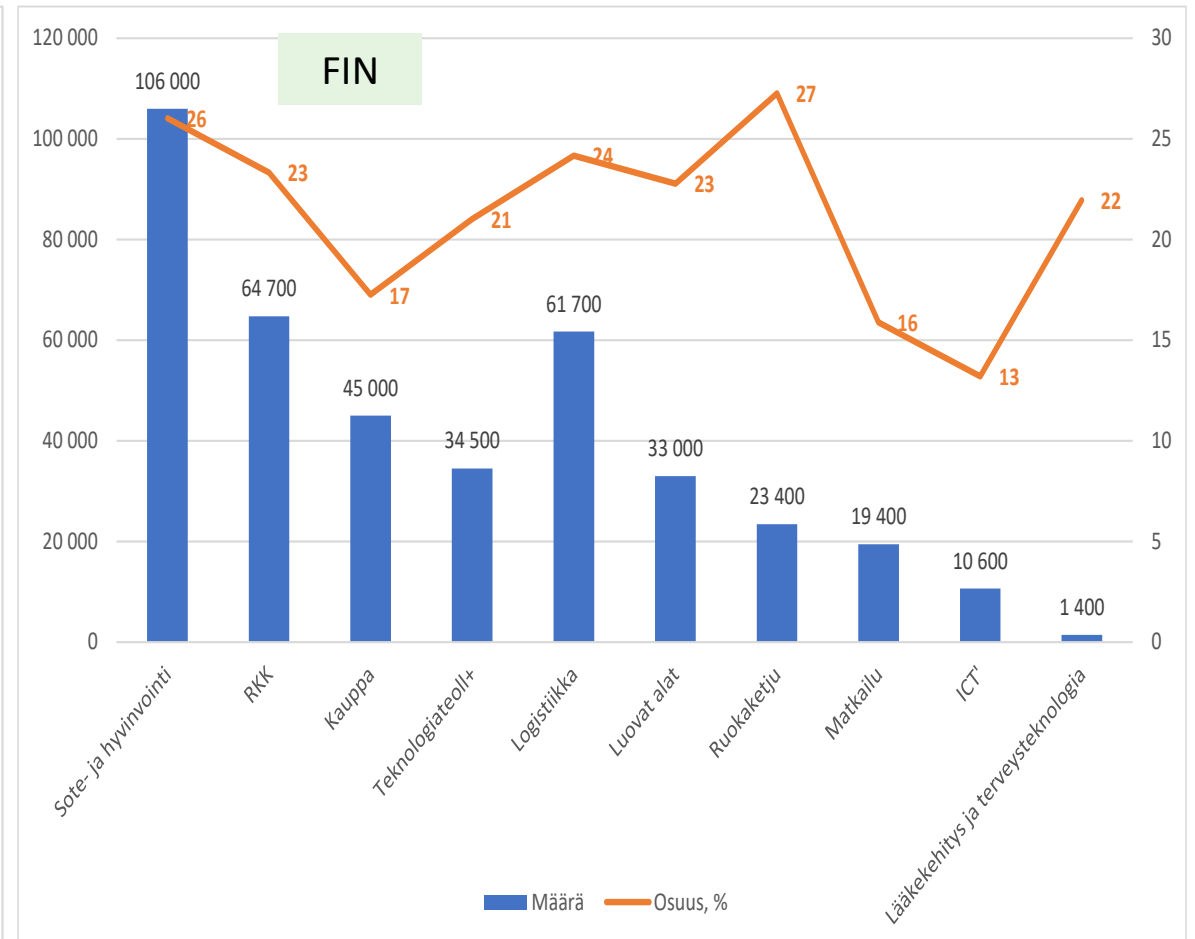
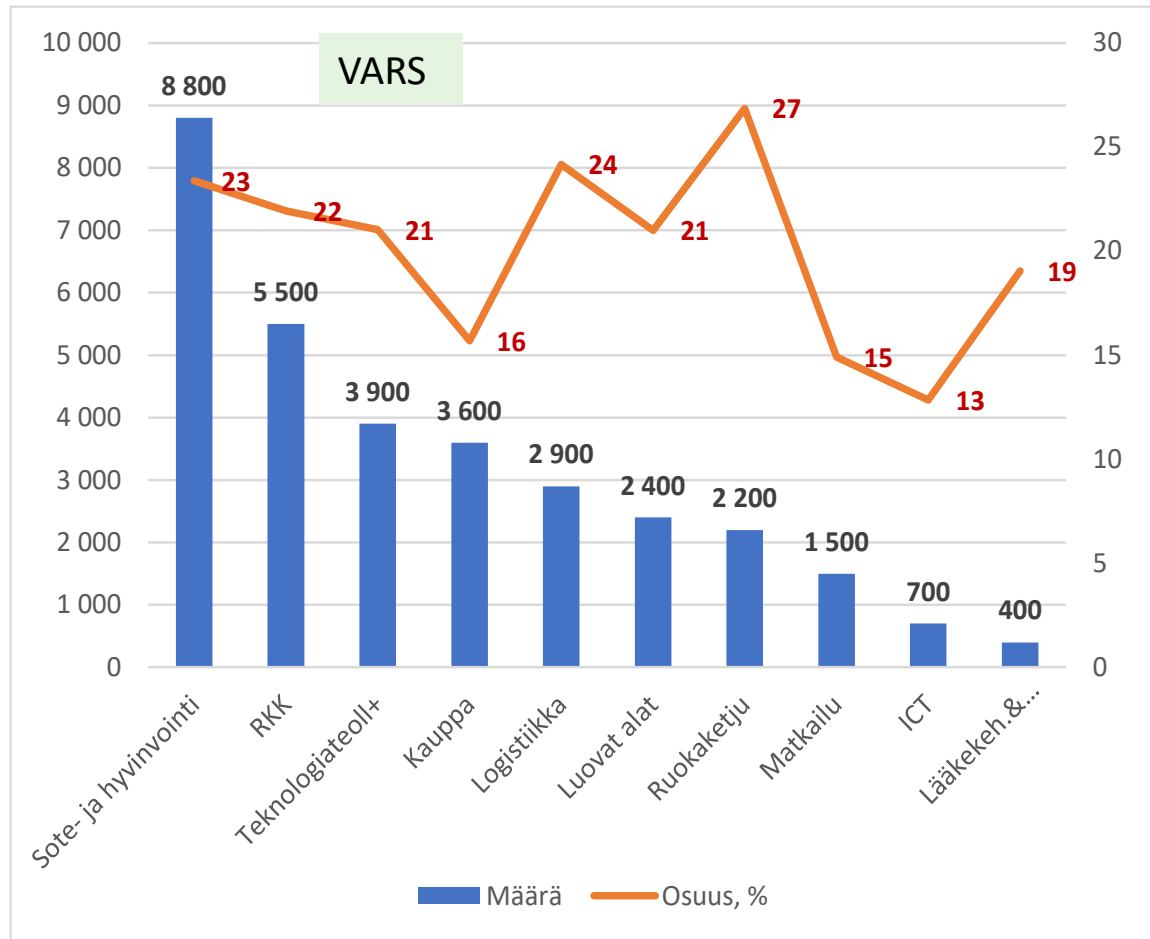
Varsinais-Suomessa ovat EA-klustereista koko 2000-luvun ajan kasvattaneet tuotanto-osuuttaan RKK, Lääke ja kemia ja ICT. Trendi on laskeva Logistiikassa ja Ruokaketjussa. Vuoden 2015 jälkeen osuuttaan on kasvattanut Teknologiateollisuus – tänä voimakkaan kasvun kautena kasvu on ollut hitaampaa Kaupassa ja Logistiikassa – samankaltainen tilanne on myös Ruokaketjun ja Matkailun kohdalla.

Varsinais-Suomen tuotantorakenne ei paljon poikkea koko maasta. Lähinnä vain ICT-ala ja ”Lääke ja kemia” vaihtavat paikkaa ICT-alan osuuden ollessa Varsinais-Suomessa selvästi pienempi kuin koko maassa. Myös työpaikkojen määrän muutos kulkee näissä samoilla urilla. Teknologiateollisuuden osuus on kuitenkin kasvanut Varsinais-Suomessa viime vuosina, mutta supistunut edelleen koko maassa.

Eläkkeelle työelämästä poistuma Varsinais-Suomessa ja koko maassa

- vertaileva näkökulma

Eläkepoistuma EA-klustereissa vuoteen 2030 mennessä, määrä ja osuus(%) klusterin työpaikoista, VARS ja FIN

2020-luvulla poistumat eri klustereissa eivät suuresti poikkea Varsinais-Suomen ja koko maan muutoksia verrattaessa. Kun klusterit asetetaan poistumien määrän mukaiseen järjestykseen, niin ne tulevat lähes samaan järjestykseen: vain teknoliiteollisuus ja kauppa vaihtavat paikkaa. Poistumaosuudet eri klustereissa ovat lähes samat näillä alueilla koko vuosikymmenen aikaisessa muutoksessa. Eniten poistuma näkyy Sote ja hyvinvointi- ja Logistiikka-aloilla sekä Ruokaketjussa. Lähelle näitä sijoittuvat RKK, Teknoliiteollisuus ja Luovat alat. Matkailu- ja ICT-aloilla poistuma on pienintä.

Lisätietoja

- Varsinais-Suomen tutkimus- ja ennakointipalvelu
 - Juha Pusila
jspusila@outlook.com
044 2385 661
- Varsinais-Suomen liitto / Ennakointiakatemia